

تاریخ اخلاق پزشکی در دوره تمدن اسلامی

اگر آقایان و چاهانی

عضو هیئت علمی گروه اخلاق پزشکی

دانشگاه علوم پزشکی سقیا

دانشگاه علوم پزشکی سقیا

سرشناسه: آقایانی چاوشی، اکبر
عنوان و نام پدیدآور: تاریخ اخلاق پزشکی در دوره تمدن اسلامی / اکبر آقایانی چاوشی
مشخصات نشر تهران: دانشگاه علوم پزشکی بقیة الله (عج)، ۱۳۹۹
مشخصات ظاهری ۲۱۰ ص: ۱۴/۵ × ۲۱/۵ س.م.
شابک: 978-964-2561-70-4

وضعیت فهرست‌نویسی: فیا

موضوع: اخلاق پزشکی

Medical ethics

موضوع اخلاق پزشکی -- جنبه‌های مذهبی -- اسلام
Medical ethics -- Religious aspects -- Islam

شناسه افزوده: دانشگاه علوم پزشکی بقیة الله (عج)

رده‌بندی آخره: ۲۴

رده‌بندی دبیر: ۱۷۰۲

شماره کتابشناسی ملی: ۲۰۱۲/۱۱

جمهوری اسلامی ایران

تاریخ اخلاق پزشکی در دوره تمدن اسلامی

اکبر آقایانی چاوشی (عضو هیئت علمی گروه اخلاق پزشکی دانشگاه علوم پزشکی بقیة الله ع)

ناشر: دانشگاه علوم پزشکی بقیة الله ع

نوبت چاپ: اول ۱۳۹۹

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۲۵۶۱-۷۰-۴

شمارگان: ۵۰۰ نسخه

بها: ۳۹۰۰۰ تومان

نشانی: تهران، بزرگراه همت، خیابان شیخ بهایی، دانشگاه علوم پزشکی بقیة الله ع

تلفن: ۸۷۵۵۴۵۷۴-۸۷۵۵۴۵۸۱ (۰۲۱)

سخن نخست

پزشکان مسلمان از دیرباز توجهی ویژه به اخلاق و حکمت عملی داشته و در عین چیره دستی در علوم پزشکی حکیمانی الهی بوده اند. کوشش های علمی و سیره عملی آنان و منامین برجسته ای از اخلاق پزشکی در دوره اسلامی است. بازخوانی و تبیین این میراث با ارزش و بهره برداری از آن در تنسيق رویکرد نوین مسلمانان بر موانع و مباحث اخلاق پزشکی در عصر حاضر ضرورتی انکار ناپذیر است.

دانشگاه علوم پزشکی بقیه الله (عج) بر اساس رظیفه اسلامی، ملی و رسالت سازمانی در راستای دستیابی به دانشگاه حکمت، دین و نقش آفرینی در ایجاد تمدن نوین اسلامی کوشیده است تا با انتشار کتب: «تاریخ اخلاق پزشکی در دوره تمدن اسلامی» که میراث مسلمانان در اخلاق پزشکی را با رویکردی جامع و با نگاه به مسائل و نظریات معاصر بررسی نموده است، گامی در جهت احیای میراث پر بهای اسلامی برداشته زمینه ای مناسب برای پژوهش های این حوزه فراهم نماید. این اثر نشان می دهد که حکیمان مسلمان کدام اصول اخلاقی را در حرفه پزشکی مطمح نظر قرار داده اند و دستاورد آنان چگونه می تواند رهنمون پزشکان روزگار ما باشد. روزگاری که حکمت و

اخلاق در سویی و علم و مهارت در سویی دیگر قرار گرفته است و چه نیکوست پزشکان مسلمان ایرانی به نیاکان خود اقتدا نموده، راه علم و عمل را همراه یکدیگر بپیمایند.

در پایان بر خود لازم می‌دانم از تلاش‌های ارزشمند و خداپسندانه جناب حجه الاسلام والمسلمین دکتر اکبر آقایانی چاوشی مدیر محترم گروه اخلاق پزشکی دانشگاه علوم پزشکی بقیه الله (عج) که این پژوهش را به سامان رسانده است و نیز از دست اندرکاران انتشارات دانشگاه برای انتشار شایسته این اثر قدردانی نمایم.

دکتر علیرضا جلالی
رئیس دانشگاه علوم پزشکی بقیه الله ع

فهرست

۱۵	مقدمه
۲۱	بخش اول: تعاریف و تاریخچه
۲۳	۱. درآمد: ضرورت اخلاق
۲۶	۲. تعاریف‌ها
۲۶	۲.۱. تاریخ
۲۶	۲.۲. تمدن
۲۷	۲.۳. تمدن اسلامی
۲۸	۲.۴. دوره بندی تمدن اسلامی
۲۹	۲.۵. مفهوم‌شناسی اخلاق
۳۰	۲.۶. اخلاق حرفه‌ای (PROFESSIONAL ETHICS)
۳۱	۲.۷. اخلاق پزشکی (MEDICAL ETHICS)
۳۲	۲.۸. اصل اخلاقی
۳۵	۳. تاریخچه
	بخش دوم: اصول اخلاق پزشکی
۴۵	در سیره و آثار پزشکان نامی دوره تمدن اسلامی
۴۷	درآمد

۴۹. ۱. عساف
۵۰. ۱.۱. متن سوگندنامه عساف
۵۶. ۲. علی بن سهل بن ربیع طبری
۵۷. ۲.۱. گزارشی از توصیه‌های اخلاقی در کتاب: «فردوس الحکمه»
۶۱. ۳. اسحق بن علی الرهاوی
۶۲. ۱.۱. گزارشی از توصیه‌های اخلاقی در کتاب: «ادب الطیب»
۶۹. ۱.۱. ۱. توصیه‌های اخلاقی ناظر به ویژگی‌های
شخصیت پزشک در کتاب: «ادب الطیب»
۷۵. ۴. ابوبکر محمد بن زکریای رازی
۷۸. ۴.۱. گزارشی از توصیه‌های اخلاقی در کتاب: «الحاوی فی الطب»
۸۳. ۴.۲. گزارشی از توصیه‌های اخلاقی در کتاب: «المنصور فی الطب»
۸۹. ۴.۳. گزارشی از توصیه‌های اخلاقی در کتاب: «اخلاق الطیب»
۹۵. ۴.۳.۱. توصیه‌های اخلاقی ناظر به ویژگی‌های
شخصیتی پزشک در کتاب: «ادب الطیب»
۹۸. ۵. ابن الجزار قیروانی
۹۹. ۵.۱. گزارشی از توصیه‌های اخلاقی در کتاب: «عبد الفقراء و المساکین»
۱۰۲. ۶. ابوالحسن علی بن عباس مجوسی مشهور به «رزی»
۱۰۳. ۶.۱. گزارشی از توصیه‌های اخلاقی در کتاب: «کامل الصناعه الطبیه»
۱۰۶. ۶.۱.۱. توصیه‌های اخلاقی ناظر به ویژگی‌های
شخصیتی پزشک در کتاب: «کامل الصناعه الطبیه»
۱۰۶. ۶.۱.۲. توصیه‌های اخلاقی ناظر به تعامل با
استادان و دانشجویان در کتاب: «کامل الصناعه الطبیه»
۱۰۹. ۷. حسین بن عبدالله بن سینا
۱۱۰. ۷.۱. گزارشی از توصیه‌های اخلاقی در کتاب: «القانون فی الطب»

۸. ابن رضوان ۱۱۵
۹. سید اسماعیل جرجانی ۱۲۳
- ۹.۱. گزارشی از توصیه‌های اخلاق پزشکی در کتاب: «ذخیره خوارزمشاهی» ۱۲۵
۱۰. ابن میمون ۱۲۹
- ۱۰.۱. نجات ابن میمون ۱۳۱
۱۱. قسب ابن شیرازی ۱۳۵
- ۱۱.۱. گزارشی از توصیه‌های اخلاقی در کتاب:
- «فی بیان الحائض الی الطب و الأطباء و وصایاهم» ۱۳۸
- ۱۱.۱.۱. توصیه‌های اخلاقی ناظر به ویژگی‌های شخصیتی پزشک در کتاب: «فی بیان الحائض الی الطب و الأطباء و وصایاهم» ۱۴۶
۱۲. حکیم محمدحسین عقیل خراسانی ۱۵۰
- ۱۲.۱. گزارشی از توصیه‌های اخلاقی در کتاب: «خلاصه الحکمه» ۱۵۱
- ۱۲.۱.۱. توصیه‌های اخلاقی ناظر به ویژگی‌های شخصیتی پزشک در کتاب: «خلاصه الحکمه» ۱۵۸
- ۱۲.۱.۲. توصیه‌های اخلاقی ناظر به تعامل پزشک با استادان، همکاران و دانشجویان در کتاب: «خلاصه الحکمه» ۱۵۹
- جمع‌بندی و نتیجه ۱۶۴
- پیوست: دکتر محمود ناصرالدین اعتمادیان ۱۷۱
- کتاب‌نامه ۱۹۷
- واژه‌نامه ۲۰۱
- نمایه ۲۰۵